

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általaltok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Diszkozyülés a vármegyén.

Osztatlan lelkesedéssel állta körül a nemzet azt a koporsót, mely egy évvel ezelőtt legnagyobb, legeszményibb szabadsághősünket honi földbe zártta.

Az öröm, az ünneplés általános volt, törvényhatóságok és városok egykép versenyeztek, hogy minél impozánsabban vegyék ki részüket az ünnepből. Az általános örömben és lelkesedésben fogant meg Fejérvármegye törvényhatósági bizottságának az a nemes elhatározása, hogy Rákóczi fejedelmünk életnagysága képét megfesteti a vármegyei székház nagyterme számára. Az arckép leleplezése a Rákóczi ünnepek utolsó akkordjaként fényes ünnepség keretében tegnap ment végbe a vármegyei és városi közönség széleskörű érdeklődése mellett.

A vármegyei ház dísztermét ez alkalommal zsufolásig megtöltötték a megyei törvényhatósági bizottság tagjai, kik közül többen diszmagyarban jelentek meg az ünnepen. Ott volt a város tisztviselői kara Havranek József polgármester vezetése alatt, továbbá a környékbeli intelligencia szép számmal. A karzaton előkelő hölgyközönség foglalt helyet, mindez eleven, színes képet nyújtott az ünnephez. A háttérben babékoszorútól körülfontva, délszaki növényektől körvezeve Rákóczi Ferenc vezérlőfejedeleme életnagysága olajfeszmény képe állott. A kép, mely Palla Frigyes művészi ecsetjét dicséri, Rákóczit álló helyzetben festi, az ismert Mányoki Ádám-féle Rákóczi kép sikerült mása.

A terembe pont tízórakor lépett be Széchenyi Viktor gróf főispán a jelenlevők élénk éljenzésétől kísérve. Honfiai hévvel előadott megnyitó beszédében kegyeletes szavakban méltatta a nagy fejedeleme áldozatkész honfiai erényeit, melyekkel ő legtisztább, legnagyobb, legideálisabb események a nemzetnek. Hazánk szenvedésekben és súlyos megpróbáltatásokban gazdag történetében — mondá — bőségesen akadtak férfiak, kik életök és vérök árán sietve kelték elidegeníthetetlen nemzeti javaink, szabadságunk védelmére, de ezek között is kiemelkedik Rákóczi Ferenc, Magyarország és Erdély vezérlőfejedelme, akinek nagy lelke a honfiai erények s a keresztényi buzgóság kiapadhatatlan forrása volt. Beszéde végén felkérte Balassa Sándor, vármegyei főjegyzőt ünnepi szónoklatának elmondására.

Balassa Sándor a következő magasan szárnyaló lelkes éljenzéstől kísért beszédet mondotta:

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

„Nincsen halál, — nem szól enyészet, a sir hideg göröngyiről. Csak por, mit porrá lenni készítek, csak az alak mit eltöröl...”

Az örökkévalóság gondolata van e pár sorban kifejezve. Az a gondolat, mely minden cselekvő ember szívét, lelkét öz-

tönzi, buzdítja az isteni gondviselés ama sugallatával, hogy a mi jót ember művel, annak — határaiban örökelete van.

Ezzel a gondolattal szinte megállítani tudjuk az enyészet porlasztó munkáját. Kegyelettel adván át utódról-utódra a megszemélyesített alak köteles tiszteletét.

Azóta, hogy szabadságunkért és nemzeti önállóságunkért folytatott küzdelmeink fejedelmi harcosságunk, II. Rákóczi Ferencnek haló porait az idegenből hazaszállította a hálás kegyelet; azóta, hogy a gyászpompá komor fátyolán át is felvillant a szabadsághős koporsóját kísérő magyar ember szemében a nemzeti eszme ébrenlétének diadalmas sugára; azóta minden szív és minden elme keresi, építi, rajzolja, kőbevési a nagy fejedeleme alakját, hogy az legyen a hazafias felbuzdulás minden napos imádságnouadásának oltára a családban, az iskolában és minden közintézetben. Mi is bemutatjuk ime a nagy fejedeleme arcképmását, melyet a törvényhatóság közgyűlési terme számára megfestetett!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!
Recrudescunt antiqua inelyti Regni Hungariae vulnere!

Ezekből a sebekből patakzott akkor a vér, midőn a nagy fejedeleme azokra a fölkelést előkészítő és 1704. január hó elején kiadott kiáltványában az idézett szavakkal rámutatott. Ezek a sebek a nyolc esztendőskor küzdelem árán sem gyógyultak be, felujjultak ismételtlen és sajnógnak még ma is. Ez a sajnó érzés a szíveinkben, fordítja szemünket a szabadsághős nagyfejedeleme arcképe felé, mely előtt a hála és kegyelet adójának lerovása mellett szent fogadást is kell tennünk arra, hogy a nagy nemzeti eszméket, melyekért ő harcokat vívott, melyekért ő száműzetést szenvedett, porba hullni nem engedjük, fogadást arra, hogy az ő magasztos példáját a haza lángoló szeretetében áldozatra és tettekre készséghen követni fogjuk.

A megható ünnepséget a főispán szavai zárták be. Szavaiban annak az óhajnak adott kifejezést, hogy a vármegye törvényhatósága Rákóczi szellemében, az ő honfiai erényeinek, eszményi életének hatása alatt végezze munkáját. A diszgyűlést Rákóczi jelmondatával zárta be: *Pro patria et libertate.*

Elveszett egy gyermek.

Irta: Szabó Dezső, főreáliskolai tanár.

A harmadik osztályba egy csendes, jó gyermek jár, akinek a francia egy küssé nehezen ment. Az új nyelv a legerősebb tanulást is próbára teszi. A gyermek legtöbb tantárgyból meglehető-

eredményt mutatott fel s így gondoltam, hogy gondosabb utánjárással a franciából is eredményt mutathat fel. Ezért már másfél hónappal ezelőtt felkértem az apját. Az apja katona ember, minden perce munka, nem jöhetett. A gyermek ujabban nem igen haladott s a napokban rászóltam: De most már igazán kérd fel az iskolába apádat.

A gyermek képzeletét kalandos olvasmányokkal etette. Defoe, Jules Verne kedves, színes világa felébresztette benne az egyén elszánt energiáját, Conan Doyle mesterkelt ostobaságai beteges kalandvággyal töltötték be lelkét. Társainak kijelentette, hogy így nem érdemes élni. Azután ott hagyta a megszokott otthont, az egyhangu iskolai életet s neki ment az ismeretlen világnak, hogy idegen új, szokatlan izgalomban érezze végigáramlani az élet eddigi ismeretlen fogalmait.

Erős, hideg idő volt. Az este készült ráfeküdni a sáros világra. S ez a kis gyermek belement ennek a szomorú természetnek tragikus elhagyatottságába, hogy egy kis apai dörgatoriumot kikerüljön, vagy hogy ne adjak fel neki vagy tiz „büntetés-szót” (ez elberekésem legkegyetlenebb formája). Aki az elhagyott mezőkön járt, tudja, hogy milyen aggodalom tül meg egy ilyen zivatros éjszakán a lelket. A szél s az eső hangja, az itt-ott támadó megmagyarázhatatlan rész, az egész sötét természet hangos vívódása elviselhetetlenné teszi a magánosságát. Az ember minden vágya fény, melegség, emberek után kapaszkodik. S ez a 13 éves gyermek ide menekült s talán csak véletlenség, hogy ide és nem a halálba. Otthon a családi tűznél a kétségbeesett anya, az aggódó apa hiába várta.

Talán nincs is miért említenem e tényt követő sablonszerű tüneményeket. Rosszakaratnak és együgyűnek mindig és mindenütt vannak. Gerince vesztett, szeretni képtelen embereknek szükségük van legalább egy gyűlöletre, melyben intenzíve érezhetik lelküket. Ilyen ember nagyon sok van, tehát rám is esik egypár. Másoknak talán meggyőződéses formája, fiatalágom derült békéje, vagy ki tudja mi fájt. Rám mondták a gyilkost, az embergyűzőt, az embertelen, tul tengő epéjüket kiköpködték a nevemre. Igazságérzetük szinte kívánta, hogy a gyermek mint hulla kerüljön meg és így zuhanjon a lelkismeretemre. Az együgyűek örömmel kőrizték vissza a hallott vádakot. A társaságokban, ahol gépeltek naponta újra felöntik a tegnap leörölt frázisokat, jól fogott ez a kis megbotránkozás. Ilyenkor mindenkinek jutányos alkalmá nyílik emberiesnek lenni, nem annyira az „áldozat” iránti szánalomban, mint a „bűnös” iránti gyűlöletben. Hiszen csak nyereség ám az, hogy az ezerszer hallott: „Na mondja csak, kicsoda zseni van meg ez a Kis József” azt mondhatja: „Ennek a gyermeknek a vére az ő lelkén szárad.”

Ne beszéljünk erről. Az ilyen vádak ép ugy a tanársággal járnak, miht a vasuti kedvezményes jegy. Melyebb tanulságot keresünk é ténben.

Ma olvasom az Ujlapból, hogy egy Einhorn nevű 21 éves gyermek föbe lőtte magát. Utolsó írása ez volt: nem érdemes élni. Itt is egy gyermek veszett el.

Es ha végiglapozunk az újságok mult folyamában, az élet szennyes mindenféle közt gyakran fog felmerülni egy fiatal hulla, egy elveszett gyermek: nem érdemes élni.

Micsoda elmondás! Az élet legszínesebb, legintenzívebb formájában, a fiatalágban megtagadni az életet! Eldobni az életet akkor, mikor minden pörusunk möhön issza a természeti és

Mai lapunk 4 oldal.

00000594

— **A szövetkezetek szövetsége** ma déli 12 órakor ülést tartott a vármegyeházában Köller Pál elnöke alatt.

Az ülés tárgya lett volna a szövetség programjának előterjesztése, azonban, minthogy a szövetség elnöke, Manndorff Géza báró nem jelelhető meg, csak néhány kisebb horderejű kérdés került napirendre. Köller Pál igen értékes és praktikus eszmék kivételét helyezte kilátásba. Fehérvármegye területén igen egyszerű s hőven kamatozó vállalkozás volna magtermelő, továbbá tejszövetkezetek felállításai. Gözeke-szövetkezet létesítése is nagyon áldást hozó volna. S mindezen szövetkezetek létesítése nem nagy áldozatba, csak egy kis utánjárásba kerül. A legközelebbi ülés elé már kész programot fognak terjeszteni a legközelebbi tenédkre vonatkozólag. Itt említjük meg, hogy eddig 26 szövetkezet lépett be a szövetségbe.

— **A kis szökevény.** Farkas Ágoston, a kalandos hajlamú kis realista, megkerült. Hogy Budapesten akart kiszállni a vonatból, a már előre értesített rendőrök elvágták további útját. A gyermekmenháza vitték, hol rátaláltak aggódó szülői.

— **Öngyilkos katona.** Einhorn István, a lovassági laktanya házmestere folyó hó 7-én szomorú táviratot kapott. Fia, ki Budapesten katonakodott, öngyilkossá lett. Ő-án este s laktanya közös hálótermében szolgálati fegzverével föbelötte magát s szétrombolt aggyal holtan esett össze. Szomorú végzetének okát senki sem tudja, a szüleinek cinzett levélben csak azt említi, hogy azért lett öngyilkos, mert megunta az életet. Egy katona gyávan meghátrál a küzdelem előtt! E szánalmas tény kiáltó vád a kor petyhüdt fel fogása, hitvány erkölcsi élete ellen. Az öngyilkos katona holttestét Székesfehérvárra szállították s ma délután temették el katonai pompával.

— **Dsiu-dsiu.** Ez a japán szó igen érdekes japán birkózási módot jelent. Vele megtermett átlétákat, erős bajnokokat lehet földre teríteni vajmi kis erő árán. Erre az igen érdekes birkózási módra sorra tanítják ki városaink rendőrségeit, kiknek nem egyszer gyűlik meg a bajuk vakmerő támadókkal. Városunkban Kasulakov Vladimir orosz birkózó mester tanítja a dsiu-dsiut, melynek fogásait bámulatos eredménnyel lehet alkalmazni a támadók ellen. Kasulakov tegnap mutatt be a az érdekes birkózási módot a városi tisztviselők és újságírók előtt. Mint értesülünk, magántanfolyamot is fog nyitni.

— **Kereskedők közgyűlése.** Az OMKE székesfehérvári kerülete vasárnap d. e. 11 órakor tartotta közgyűlését Wertheim Armin elnöke alatt. A gyűlés érdekességét emelte, hogy megjelent rajta Sándor (Schleisinger) Pál, a „levitizlet szabadalvú párt visszajáró kísértete” is. Egy órát beszélt ki, hogy ócsárolja a koalíció kiegyezését és a bakkérdésben kifejtett álláspontját. A maga fura nézetének persze híveket szereznie nem sikerült s hogy Sándor urat le nem hurrogták, az csak a hiteleinek jámbor magatartásán mult. Pompás látványt nyújtott, hogy egyesek, igen érthető okokból, a közgyűlésen megpróbálták ócsárolni a szövetkezeteket. Egyben kimondták, hogy a szövetkezetek üzemét a „jogos” natárok közé fogják szorítani.

— **Összegett ember.** Borzalmas szerencsétlenségnek esett áldozatul folyó hó 1-én Király Sándor sukorói lakos, ki Guttenberg Jakab pálinkafőzőjében Tuba Kovács Mihállyal pálinkát főzött. Munkaközben a szesz ruhájára dőlt s a közel levő lámpától tüzet fogott. A szerencsétlen ember egyideig kézzel csapkodta a lángokat, azonban, mikor látta, hogy nincs menekvés, a közellevő vízzel telt árokba vetette magát. Ekkor már teljesen összegette magát. Irtozatos kínokat állt ki s 8-án este belehalt sebeibe.

— **Megfajított csecsemő.** Bűnös életre adta magát egy alig 17 éves leányzó, Hingyi Katalin. Egy kis gyermeke született a bűnös viszonyból, kinek világra jöttét sikerült eltávololnia szülei előtt. A világra jött kis porontyot egy ideig rejtegette, azonban midőn azt látta, hogy nem sikerül végleg titokban tartani a dolgot, zsinnegel megfajította kis gyermekét. Félreeső helyen találtak rá s ezzel együtt napvilágra jött a leány-anya szörnyű bűne.

A törvényszék 8. havi börtönbüntetést mért a leányzóra.

— **Adó behajtáskor.** Pötördi Mihály bicskei gazdára több utadót vetettek ki, mint szeretne volna. Ez a dolog annyira felbosszantotta, hogy bátran kimondta az adóért megjelenő segédjegyző előtt, hogy ő biz egy kárcajárt se fizet. De mikor azt látta, hogy egyetlen kedves lovat viszik add. fejében, öreg kést ragadott s azzal állt a szivtelen emberek elé, hogy aki a lovához nyul, halál fia. A tulságos erő azonban lefegyverezte s ma már jámbor lélekkel állott a törvény előtt. Szomorú szívvel fogadta az ítéletet, mely 14 napi fogház-büntetést és a bűnügyi költségek megfizetését akasztotta a nyakába.

— **Megtámadott éjjeli űr.** Bodajkon korcsmai időgálás után október 11-én egy kis galiba esett. Ján István az éj sötét leple alatt neki támadt régi haragosának, Fűrész Andrásnak, a község érdemes éjjeli őrének s minden előzetes bejelentés nélkül egy hatalmas doronggal úgy helyben hagyta, hogy az szegény két álló hégig viselte a következményeket. Feje csak hosszas gyógykezelés után végezte zavartalanul funkcióját. A kir. törvényszék Ján Pistától számon kérte az esetet, ki nem tudván magát igazolni elég elfogadható okokkal, 1 hónapi fogházbüntetést kapott és a gyógykezelési költségeket is fizetni tartozik, váltásdíj gyanánt.

SZINHAZ.

Szombat dec. 7.

Bús Özvegy. Igazi modern új magyar darab, a mely évtizedekre előre veti az árnyékát. A kinek tetszik, üdvözölheti benne a fölkelő napot, a jövődő kétes reményességét.

Csodálatos, hogy a zsidóság miként halad előre a területfoglalásban. Nem ez a rovat a helye annak, hogy a kereskedelem, ipar, földmívelés terén való előrehaladását méltassuk. De azzal kapcsolatban megtaláljuk az új szellemet a művészet és irodalom berkeiben is. Természetes, hogy ennek is hódítani kell, ha azt akarják, hogy az átalakulás tökéletes és általános legyen. S ne mondja senki, hogy ez a szellem szerényen, féltékeny meghajolva vonul be. Nem! sőt dicsekszik a hibáival. Szívesen kérjük a jóízű urakat s még inkább a magukra tartó hölgyeket, hogy valahogyan meg ne nézzék ezt a darabot, mert nemcsak a szemük és fülük botrányozik meg rajta, hanem a gyomruk is bizonyosan fölfordul. Micsoda ricset! micsoda legsötétebb Dob-utca! Micsoda izlés, a mely ezt megírni tudta, — Feld Mátyás írta; micsoda izlés, a mely ezt élvezettel előadja — a Reginek és Mörök módfelett élvezik mikor előadják; s miféle izlés, a mely ezt gyönyörködve végignézni képes — körülnéztünk s láttuk, hogy a publikum négyötöd részben a mélyen tisztelt zsidóság soraiból telt ki. Aztán az előadás! A budapesti Vigszínházban a kétes értékű szavak felett egyszerűen átsiklanak. Ezt megköveteli a jó izlésük. A beavatlatlanok még nem értik meg, a véa rókának pedig már nem

árt annyira az ilyesmi. Itt? Csakugy lesik az előadók, hogy mikor jön már valami disznóság. Ott megállnak, külön hangsúlyozva megnyomják a szót, hogy a publikum valahogyan félre ne tállja ám érteni azt a gondolatot, a melyet egy nőnek mások előtt csak pirulva volna szabad kiejteni. Tisztelettel kérjük a színügyi bizottságot, hogy a színháznak, a művészet és művelődés állítólagos csarnokának érdekében, meg a köztisztesség szempontjából méltóztassék a színészeket figyelmeztetni rá, hogy hát Fehérvárott se szabadjon minden. Utóvégre a Városi színház a város tulajdonát képezi, évi szubvencióban részesül, a melyet évenként a közgyűlés szavaz meg, hát ha másért nem, de legalább a külső dekorum kedvéért ne engedjenek olyasminnek szabadságot, a mi szegénytől a városra mint erkölcsi testületre nézve. Nem vagyunk — ismételve monjuk — a prudéria álláspontján — de bátran mondjuk, hogy tisztességes nő csak megbotránykozva láthatja és hallhatja magát a darabot is, főként pedig annak az előadását. Maga a „Vig özvegy” már épen nem olyan darab, a melynek a tizedrészt tisztességes anya a jól nevelt leányai előtt elmondani óhajtana. A „Bús özvegy” travesztálása amannak. A főszereplője a Schönbérgerné báróné alakja, élete és annak cselekedetei, akit eltoloncolnak s aki egy csomó alakkal a nagy nyilvánosság előtt mondja el azt, a mit a Kis Elclak, Magyar Figaró és Fidibusz hasábjairól szoktak meg. Nohát ez nem járja! A Városligeti szinkör publikuma, a Király-utca és Dob-utca Reginái gyönyörködjenek benne, de Fehérvárnak mégis csak tartozunk némi regardal, hogy ne helyezzzük amazokkal egy sorba.

A játékosok nagyrészt beleillettek a szerepeikbe. Ez az ő milliójuk, ez az ő levegőjük. Szinte sajnáltuk Bátorit, akinek a művészeete ilyen keretben jutott érvényre. Igaz, hogy nagyrészt mindig ugyanaz. Annak szeretettük volna megmutatni, hogy mint tudta magát átalakítani, illetőleg szinte felismerhetetlenné tenni a Vaselin báró szerepében. Teljesen új ember volt, a szerepével is, a mókáival is, a józúságával is. Hidy Irénről külön kell megemlékeznünk. Azt hisszük, hogy a színéavad negyedik favoritját, vagy mondjuk: csillagát láttuk benne. De féljenek az előbbiektől, mert aligha el nem homályosítja őket. A játéka csupa tűz, csupa élet, akinek még a merészségét is szívesen megbocsájítja a publikum. A hangja csekélység, s egy kis árnyalata van benne az orrhangnak is, de a játéka, a temperamentuma, no meg a szépsége — azt hisszük — sok ribilliónak, feltékenységnak, dicsőségnek s (második) irigységnek lesz a forrása. Ennyi azt hisszük elég-lesz a Bús Özvegyről.

Vasárnap, dec. 8-án.

D. u. a Cigánybáró, este a Bus özvegye elég telt házzal.

Hétfőn, dec. 9-én.

A kis szökevény zónában.

CZIMBALMOK, ZONGORÁK

nagy választékban, 10 évi jótálás mellett
részletfizetésre is kapható bármilyen hangszer

HEIN MARTON

mű-hangszer készítő

Székesfehérvár, Kossuth-utca 2. sz.

Karácsonyi és újévi ajándékok

Karácsonyi és újévi ajándékok